

Vergaderjaar 2012–2013

33 085

Wijziging van de Remigratiewet (heroverweging Remigratiewet)

B

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID¹

Vastgesteld 19 maart 2013

Het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel geeft de commissie aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

Inleiding

De leden van de **VVD**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. Zij achten het van belang dat de Remigratiewet wordt aangepast en van een sluitend systeem wordt voorzien. Zij hebben nog wel enkele vragen.

De leden van de fractie van de **PvdA** hebben met belangstelling kennisgenomen van de Heroverweging Remigratiewet. Graag maken zij van de gelegenheid gebruik om de regering hierover enkele vragen te stellen.

De leden van de **PVV**-fractie hebben kennisgenomen van de voorgenomen wijziging van de Remigratiewet en hebben naar aanleiding daarvan nog enige vragen.

De leden van de fractie van de **SP** hebben met belangstelling kennisgenomen van de Heroverweging Remigratiewet. Graag maken zij van de gelegenheid gebruik om de regering hierover enkele vragen te stellen.

De leden van de fractie van **D66** hebben kennis genomen van de Heroverweging Remigratiewet. Zij onderschrijven het belang dat uitkeringsgerechtigden in een uitzichtloze situatie met een sterke wens tot terugkeer met behoud van een uitkering kunnen remigreren. Daarnaast

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Kneppers-Heijner (VVD), Putters (PvdA), Terpstra (CDA), Sylvester (PvdA) (*voorzitter*), Thissen (GL), Witteveen (PvdA), Nagel (50PLUS), Ruers (SP), Elzinga (SP), Koffeman (PvdD), Strik (GL), Flierman (CDA), Hoekstra (CDA), Scholten (D66), Backer (D66), De Lange (OSF), Sent (PvdA), Postema (PvdA), Van Dijk (PVV) (*vice-voorzitter*), Sørensen (PVV), Ester (CU), De Grave (VVD), Beckers (VVD), Swagerman (VVD), Kok (PVV)

sluiten zij zich aan bij de redenering dat remigratie een vrijwillig besluit is van de potentiële remigrant en dat hij dus een eigen verantwoordelijkheid heeft bij het mogelijk maken van zijn remigratie. De leden van de fractie van D66 hebben nog een vraag ten aanzien van de termijn voor de aanspraak op de basisvoorziening.

Doelstelling van de wet en de basisvoorziening

Volgens de regering is de Remigratiewet bedoeld om personen in een uitzichtloze situatie van afhankelijkheid een uitweg te bieden door remigratie mogelijk te maken. Die uitzichtloze situatie ziet niet op een situatie in financieel opzicht, maar op een situatie waarin de migrant niet of zeer moeilijk bemiddelbaar is voor de arbeidsmarkt en hij aangewezen is op een uitkering. Zelfs bijstandsgerechtigden kunnen volgens de regering nog een bepaald bedrag sparen voor hun remigratie. In de nota naar aanleiding van het verslag meldt de regering echter dat financieel zwakkeren, waaronder bijstandsgerechtigden, er verstandig aan doen om af te zien van remigratie aangezien de kans klein is dat hun financiële situatie in het thuisland wel verbetert. Deze redenering achten de leden van de **VVD**-fractie tegenstrijdig en maakt de visie van de regering op remigratie niet helderder. Hieruit blijkt namelijk onder meer dat de uitzichtloze situatie wel degelijk bekeken wordt vanuit financieel oogpunt. Kan de regering nogmaals uiteenzetten welke visie de regering nu precies heeft op het gebied van remigratie? Is het niet billijk om voor een bepaalde periode een tegemoetkoming in de reis- en verhuiskosten te laten bestaan?

Deelt de regering de bezorgdheid van de leden van de **VVD**-fractie dat door de voorgestelde wetswijziging (potentiële) remigranten door hun uitzichtloze situatie in combinatie met het vervallen van een groot deel van de geldelijke tegemoetkoming niet de stap van remigratie zullen gaan maken en blijven hangen in de bijstand? Met andere woorden: geen enkele prikkel meer zullen ervaren om te remigreren, terwijl deze remigranten waarschijnlijk alsnog meer kans op werk in hun thuisland maken dan in Nederland (door onder andere beheersing van de taal, behaalde diploma's en een sociaal netwerk)?

De regering stelt dat personen die willen remigreren een eigen verantwoordelijkheid dienen te nemen door de reis- en verhuiskosten zelf te bekostigen. Hierbij gaat het om eenmalige kosten van gemiddeld € 2100, waarvoor mensen naar de mening van de regering zelf kunnen sparen. Graag vragen de leden van de **PvdA**-fractie aandacht voor de constatering van de Raad van State dat er een spanning bestaat tussen het schrappen van de basisvoorziening en de doelstelling van de Remigratiewet. Immers, de Remigratiewet heeft tot doel om remigranten in een uitzichtloze situatie de mogelijkheid tot terugkeer te bieden wanneer zij zelf hun remigratie niet kunnen bekostigen. Deelt de regering de mening van de leden van de **PvdA**-fractie dat het schrappen van de basisvoorziening niet in overeenstemming is met de doelstelling van de Remigratiewet? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke consequenties verbindt zij daaraan?

Daarnaast vragen de leden van de **PvdA**-fractie graag aandacht voor mogelijk onbedoelde gevolgen van met name het schrappen van de basisvoorziening. Deelt de regering de zorg van deze leden dat het schrappen van de basisvoorziening ertoe kan leiden dat mensen in Nederland blijven en dat daarmee hogere uitkeringslasten gepaard gaan? Graag ontvangen de leden van deze fractie een cijfermatige onderbouwing van de kosten en baten samenhangend met het schrappen van de basisvoorziening. Voorts vernemen deze leden graag van de regering

in hoeverre zij maatschappelijke organisaties heeft betrokken bij de totstandkoming van het voorliggende wetsvoorstel.

De leden van de **PVV**-fractie vragen waarom de regering, gezien de strekking van de wet om mensen permanent te remigreren naar het land van herkomst, aanpassing van de terugkeerregeling niet nodig acht, mede gelet op het feit dat de beslissing tot remigreren – als gehanteerd uitgangspunt van de wet – een vrijwillige, persoonlijke en verantwoorde keuze is van betrokkene.

De leden van de **SP**-fractie vragen, naar aanleiding van de constatering van de Raad van State dat er een spanning bestaat tussen het schrappen van de basisvoorziening en de doelstelling van de Remigratiewet, naar het doel van de Remigratiewet. Klopt het dat de Remigratiewet tot doel heeft om remigranten in een uitzichtloze situatie de mogelijkheid tot terugkeer te bieden wanneer zij zelf hun remigratie niet kunnen bekostigen? Welk effect heeft het schrappen van de basisvoorziening op de effectiviteit van de wet ten opzichte van dit doel?

De leden van de fractie van **D66** zijn met de regering van mening dat de potentiële remigrant een eigen verantwoordelijkheid heeft bij het mogelijk maken van zijn remigratie. Wel moet de remigrant de mogelijkheid krijgen zich op de nieuwe ontstane situatie bij inwerkingtreding van de wet voor te bereiden. De wijziging van de Remigratiewet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Dit tijdstip bepaalt of remigranten ofwel onder de oude wet aanspraak kunnen maken op de basisvoorziening zoals genoemd in de artikelen 3, 4, eerste lid, 6, eerste lid, en 8g, tweede lid, van de Remigratiewet, ofwel geen aanspraak meer kunnen maken op grond van de voorliggende wijziging. Voor remigranten die voornemens zijn gebruik te maken van de remigratieregeling is het volgens de leden van de fractie van D66 van belang de termijn waarop de wijziging in werking treedt duidelijk te definiëren. De leden van deze fractie kunnen zich verenigen met de voorgenomen wijziging indien deze na een redelijke termijn van kracht wordt. Aan welke termijn denkt de regering?

Verhoging leeftijdsgrens en arbeidsmarkt

De regering stelt dat het een bewuste keuze is om de leeftijdsgrens te verhogen van 45 naar 55 jaar om zo de betrokken personen zolang mogelijk te behouden voor de arbeidsmarkt, gelet op de vergrijzing. Volgens de regering blijkt dat personen uit de doelgroep van de Remigratiewet van 45 tot 55 jaar in vele gevallen nog re-integreerbaar zijn op de arbeidsmarkt. Graag ontvangen de leden van de **PvdA**-fractie een cijfermatige onderbouwing van deze beoordeling.

Daarnaast vragen de leden van de PvdA-fractie graag aandacht voor de constatering van het Centraal Planbureau (CPB) dat er sprake is van een «sterke daling van de werkhervattingkans na één jaar vanaf leeftijd 50» en dat voorts de maatschappelijke kosten van werkloosheid een sprong omhoog vertonen bij leeftijd 50.² Werknemers vanaf 50 jaar hebben een grote kans om vanuit de WW in de IOAW te stromen, blijkt uit een studie van het UWV.³ Graag ontvangen de leden van deze fractie derhalve een nadere onderbouwing van de verhoging van de leeftijdsgrens met specifieke aandacht voor de studies van het CPB en het UWV.

² CPB: Arbeidsmarkt Ouderen en Duurzame Inzetbaarheid, februari 2013, respectievelijk p.19 en p.30.

³ UWV: Doorstroom van WW naar bijstand 2001–2012, maart 2012.

Bij de IOAW-uitkering hanteert de regering een leeftijdsgrens van 50 jaar. Daarnaast voorziet het huidige beleid in een premiekorting voor werkgevers die uitkeringsgerechtigden aannemen die 50 jaar of ouder zijn. Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een zorgvuldige onderbouwing van de regering waarom er bij de voornoemde wetgeving gekozen is voor een leeftijdsgrens van 50 jaar en waarom er in het voorliggende wetsvoorstel gekozen is voor een afwijkende leeftijdsgrens.

De leden van de **PVV**-fractie vragen of de regering een indicatie kan geven van de omvang van de diverse doelgroepen en van het aandeel van deze groepen in de sociale zekerheidsuitkeringen alsmede van de duur daarvan. Kan de regering aangeven wat bedoeld is met de stelling dat de wijziging van de onderhavige wet ingegeven is vanuit het oogpunt van behoud van arbeidscapaciteit en bevordering van integratie, mede in vergelijking met doelgroepen in de sociale zekerheid en tegen de achtergrond van het huidige kabinetsbeleid?

De leden van de **SP**-fractie krijgen graag een nadere onderbouwing van de beoogde nieuwe leeftijdsgrens. Waarom is gekozen voor 55 jaar? Hoe verhoudt deze leeftijdsgrens zich tot andere wetgeving?

De regering stelt betrokkenen zolang mogelijk te willen behouden voor de arbeidsmarkt, in verband met de vergrijzing. Daarover hebben de leden van de SP-fractie enkele vragen. Wat zijn de verwachtingen voor de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en hoe ontwikkelen vraag en aanbod van arbeid zich naar verwachting volgend jaar, over twee, drie, vijf en tien jaar? Wat zijn de verwachtingen ten aanzien van de werkloosheid, respectievelijk krapte op de arbeidsmarkt? In welke sectoren zal zich mogelijk (vooral) krapte voordoen? Hoe ontwikkelen zich naar verhouding overschot en krapte op de arbeidsmarkt naar geschooldheid van werknemers? Hoe sluit het extra aanbod als gevolg van de maatregelen van de Heroverweging Remigratiewet daarbij aan? Hoe is de arbeidsparticipatie van de huidige groep eerste generatie migranten tussen de 45 en 50 jaar, respectievelijk tussen 50 en 55 jaar? En hoe groot is de omvang van de werkloosheid onder deze groepen? Hoe zal de arbeidsparticipatie zich onder deze groepen ontwikkelen op korte (1 tot 3 jaar), middellange (3 tot 5 jaar) en lange termijn (5 tot 10 jaar)? Hoe sluit het opleidingsniveau van deze groepen aan op de vraag naar arbeid op de korte, middellange en lange termijn?

De leden van de SP-fractie willen ook graag weten wat de uitkeringslasten zijn voor deze groepen. Welke ontwikkeling zullen deze lasten naar verwachting de komende 10 jaar doormaken met en zonder de beoogde maatregelen in het kader van de Heroverweging Remigratiewet? Wat zijn de huidige lasten gemoeid met de Remigratiewet en hoe ontwikkelen deze lasten zich naar verwachting de komende 10 jaar met en zonder de beoogde maatregelen in het kader van de Heroverweging Remigratiewet?

Gebruik remigratievoorziening

De regering stelt dat het een bewuste keuze is om de mogelijkheid tot het aanvragen van een remigratievoorziening te beperken tot 1 januari 2025 aangezien de doelgroep van eerste generatie migranten niet meer zal bestaan of een dusdanige leeftijd zal hebben bereikt dat ze met een exporteerbare uitkering (AOW-uitkering of pensioen) kunnen remigreren. Geldt dit ook voor vluchtelingen en asielgerechtigden, zo vragen de leden van de **PvdA**-fractie. Deelt de regering de constatering van deze leden dat vluchtelingen, asielgerechtigden, personen die in het kader van gezingshereniging met een asielgerechtigde naar Nederland zijn gekomen en gezinsleden van een overleden vluchteling niet noodzakelijk op 1 januari 2025 een dusdanige leeftijd zullen hebben bereikt dat ze met een

exporteerbare uitkering kunnen remigreren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke consequenties verbindt zij daaraan?

Graag vernemen de leden van de PvdA-fractie van de regering hoeveel migranten niet langer gebruik kunnen maken van de remigratievoorziening als gevolg van de verhoging van de leeftijdsgrens en de verlenging van de minimumtermijn van uitkeringsgerechtigdheid. Daarnaast vernemen deze leden graag hoeveel migranten niet langer gebruik kunnen maken van de remigratievoorziening als gevolg van de beperking tot 1 januari 2025.

De leden van de **PVV**-fractie vragen of de regering aan kan geven wat de onderbouwing is van het gestelde in de memorie van toelichting (onderdeel 5) dat «de aanpassingen in de Remigratiewet binnen het huidig budget blijven». Kan de regering aangeven of er sprake is van een inverdieneffect en zo ja, wat is daarvan de omvang?

Welke zijn de onderliggende prognoses met betrekking tot de geïndiceerde besparingen als gesteld in de nota naar aanleiding van het verslag d.d. 20 maart 2012 en hoe valide zijn deze prognoses en veronderstelde besparingen nog?

De leden van de **PVV**-fractie vragen of aan te geven is of en in welke mate middels aanvragen vooruitgelopen is op de mogelijke wetswijziging van onderhavige wet sinds begin 2012. Zij informeren verder op welke wijze rekening wordt gehouden met anti-cumulatie als gevolg van werken in het land van bestemming alsmede met exporteerbare uitkeringen.

Wat is de reden dat blijkens eerder genoemde nota geen uitvoeringskosten zijn opgenomen in het kader van het wetsvoorstel? Is bijvoorbeeld niet voorzien in toezicht op naleving van de wet door de remigranten in het buitenland? Ook vragen zij of de regering een overzicht kan geven van gerealiseerde emigratie in de afgelopen jaren op grond van de huidige Remigratiewet en daarbij tevens aan te geven in welke mate er sprake is geweest van terugkeer na remigratie alsmede mogelijke sanctionering in dat geval.

De leden van de **SP**-fractie vernemen graag de omvang en leeftijdsopbouw van de potentiële doelgroep van de Remigratiewet, alsmede het geschatte gebruik van de remigratievoorziening, zowel op dit moment, als in 2025, en zowel voor, als na de beoogde veranderingen als gevolg van de Heroverweging.

De leden van de **SP**-fractie constateren dat de doelgroep bij de Heroverweging Remigratiewet wordt beperkt tot eerste generatie migranten, terwijl tot op heden ook tweede generatie migranten gebruik kunnen maken van de remigratievoorzieningen. Immers, ook tweede generatie migranten kunnen een andere dan de Nederlandse nationaliteit bezitten, een historische binding en een wens tot terugkeer ervaren. En dat kan zeker gelden voor migranten die elders zijn geboren en opgegroeid en vervolgens als (nog) minderjarig kind met hun ouders zijn meegekomen naar Nederland. Wat is de motivatie van de regering om deze groep in de heroverweging van de remigratievoorzieningen uit te sluiten? Hoe groot is de omvang van de groep die door deze beperking wordt getroffen? Hoe groot is onder het daadwerkelijke gebruik van de Remigratiewet onder deze doelgroep?

De leden van de commissie zien de beantwoording met belangstelling tegemoet. Zij ontvangen de reactie bij voorkeur binnen vier weken.

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Sylvester

De griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Van Dooren